

כותרת: מדוע חלול גזעו של עץ הזית? הכותב/ת: ללא

עץ הזית הוא אחד משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל, ובימי קדם נקראה הארץ "ארץ זית שמן".

גם כיום משופעת ארצנו כרמי זיתים, הנפוצים בעיקר בגליל ובשומרון. עץ הזית נחשב כעץ מקודש והיה נערץ בשל תפארתו, רעננות עליו ירוקי-העד, וחוסן שורשיו החודרים גם לתוך סלע קשה. הנביא ירמיהו מתארו כך: "זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך" (ירמיהו יא, ט"ז). המרשימים שבעצי הזית הם העצים הקשישים, המכונים בפי הערבים "זיתון רומי" – היינו עצי זית שמתקופת הרומאים. רבים מעצים זקנים אלה הם חלולים, ושיבתם ניכרת מייד. אולם למרות זאת, עדיין חסון גזעם וחופתם ירוקה ומלבלבת. הניגוד בין הגזע הנבוב ושפע העלווה והפרי הביא להולדתה של אגדה מקסימה:

ביום מותו של הנביא מוחמד ירד אבל כבד על העולם כולו. התאבלו המאמינים, חיות השדה ואף העשבים והעצים. יותר מכולם התאבלו עצי הפרי – התאנה, הרימון, והגפן. לאות צער ואבל, השירו את עליהם הירוקים ועמדו בשלכת. גם הזית, מלך עצי הפרי, נעטף באבל כבד. החלל שבתוכו התרחב מאוד, ובגזעו העבה והחסון נחרשו קמטים עבים כמקלעת; אך ענפיו המשיכו ללבלב והיו מכוסים בשפע עלווה ירוקה-כסופה.

הסתכלו העצים על הזית, ראו את חיצוניותו ותמהו: "אתה, מלך העצים, הכי לא נאה לך להתאבל על מות הנביא?"

ענה הזית ואמר: "אתם השרתם את עליכם למען ייראה צערכם ברבים, אך צערכם חיצוני הוא ובן-חלוף, ועד מהרה תגדלו עלים חדשים ותשובו לשגרת היום-יום; ואילו אני צערי עמוק וכמוס בליבי, אך צער תמיד הוא- כי הנה יבש לבבי עם בוא הבשורה המרה ומוח גזעי נמק וכלה". מאז גדלה הערצת המוסלמים לעץ הזית, והם הפכוהו לסמל היראה והכבוד.

עצי זית קשישים אפשר לראות במקומות רבים בשומרון ובירושלים. עצי הזית הזקנים ביותר בארץ, שהם המפורסמים בעולם, הם שמונת העצים הנמצאים בגן כנסיית גת-שמנים בירושלים. אחד מהם הוא בעל הגזע הרחב ביותר שנמדד בארץ (מעל 200 ס"מ), והמסורת הנוצרית מספרת כי זה המקום בו התפלל ישו בימיו האחרונים.